Kategorik Tasım ve Mantıksal Çıkarımlar Testi

1. Kategorik tasımı, doğrudan çıkarımlardan ayıran temel özellik nedir?
   A. En az iki öncüle ihtiyaç duyulması ve bağlantı kurularak sonuç üretilmesi
   B. Tek bir öncülden hareketle sonuca ulaşılması
   C. Özne ve yüklemin yerinin değiştirilmesiyle elde edilmesi
   D. Sadece "eğer" ve "ise" gibi koşul bildiren ifadeler içermesi
   İpucu: *Zihnin sonuca ulaşmak için kullandığı öncül sayısını düşün.*

2. Kategorik tasımda aşağıdaki ifade kalıplarından hangileri tipik olarak kullanılır?
   A. ya … ya da, veya
   B. eğer, ise, ancak
   C. bütün, bazı, hiçbir
   D. belki, muhtemelen, sanırım
   İpucu: *Nesnelerin kapsamını veya miktarını belirten kelimeleri hatırla.*

3. "Bütün meyveler vitaminlidir. Elma bir meyvedir. O halde, elma da vitaminlidir." çıkarımında meyve kavramının işlevi nedir?
   A. Koşullu bağlaçtır
   B. Köprü kavramdır
   C. Ayrık öncüldür
   D. Sonuç önermesidir
   İpucu: *İki öncül arasında ilişkiyi sağlayan unsuru düşün.*

4. Klasik mantıkta, birden fazla öncülden yola çıkarak üçüncü bir bilgiyi üretme işlemine genel olarak ne ad verilir?
   A. Döndürme
   B. Kıyas (Sillogizm)
   C. İkilem (Dilemma)
   D. Karşı olum
   İpucu: *"Dolaylı çıkarımlar" başlığı altında parantez içinde verdiğim terimi hatırla.*

5. Aşağıdakilerden hangisi bir kategorik **olmayan** tasım örneğidir?
   A. Hiçbir taş canlı değildir. Bu cisim taştır. O halde bu cisim

canlı değildir.
B. Bütün insanlar ölümlüdür. Sokrates insandır. O halde Sokrates ölümlüdür.
C. Bazı çiçekler kokuludur. Gül bir çiçektir. O halde gül kokuludur.
D. Eğer hava yağmurluysa yerler ıslaktır. Hava yağmurlu. O halde yerler ıslaktır.
İpucu: *İçinde koşul veya seçenek barındıran cümle yapılarına bak.*

6. Doğrudan çıkarımlardan biri olan karşı olumun temel mantığı nedir?
A. Özne ve yüklemin yerini değiştirerek anlamı korumak
B. Koşullu bir ifadeyi kesin bir yargıya dönüştürmek
C. Bir önermenin doğruluğu ya da yanlışlığından hareketle, zıttının veya altığının değerini bulmak
D. İki farklı öncülü birleştirip yeni bir sonuç çıkarmak
İpucu: *Bir önermenin doğru olduğunu bildiğinde, zıttı hakkında ne söyleyebilirsin?*

7. "Bütün insanlar dürüsttür." öncülü yanlış ise, "Bazı insanlar dürüst değildir." öncülünün durumu nedir?
A. Doğrudur
B. Anlamsızdır
C. Belirsizdir
D. Yanlıştır
İpucu: *Karşı olum karesindeki çelişiklik veya altıklık ilişkisini düşün (tümel olumlu yanlışsa tikel olumsuz ne olur?).*

8. Döndürme (eşdeğerlik) işleminde aşağıdakilerden hangisi yapılır?
A. Önermeye "eğer" sözcüğü eklenir.
B. Kelime anlamları değiştirilmeden özne ve yüklemin yeri değiştirilir.
C. Öncüllerden biri çıkarılarak sonuca gidilir.
D. İki farklı önerme birbirine bağlanır.
İpucu: *Cümlenin öğelerinin yerleşimiyle ilgili bir değişikliktir.*

9. "Bu araba ya kırmızıdır ya da mavidir. Araba kırmızı değildir. O halde araba mavidir." çıkarımı hangi türe örnektir?
A. Ayrık Öncüllü Tasım
B. Doğrudan Çıkarım
C. Döndürme

D. Kategorik Tasım
İpucu: *Seçenekler arasında bir eleme yapıldığına dikkat et.*

10. Tümel olumlu (A) önermelerin (“Bütün kuşlar kanatlıdır.”) düz döndürmesi neden doğrudan “Bütün kanatlılar kuştur.” şeklinde yapılamaz?
    A. Çünkü cümle çok uzundur.
    B. Çünkü teknik olarak arazî döndürme gerekir, düz döndürme anlamı bozar.
    C. Çünkü özne ve yüklem yer değiştiremez.
    D. Çünkü bu bir kategorik tasım değildir.
    İpucu: *Kümeler mantığını düşün; her kanatlı olan şey kuş mudur?*

Cevaplar

1. A
2. C
3. B
4. B
5. D
6. C
7. A
8. B
9. A
10. B